

Posudek školitele na bakalářskou práci

Populační vývoj ve Švédsku a Norsku na úrovni regionů NUTS 2 mezi lety 2000 a 2022

Autor: Jakub Vojtěch Roule

Rozsah: 69 číslovaných stran včetně 2 stran příloh; samotná textová část v rozsahu 51 stran.

Země severní Evropy jsou často dávány za jakýsi vzor fungování společnosti, který se v mnoha aspektech projevuje pozitivně v sociální či ekonomické sféře. Dopady tohoto fungování lze pak nepřímo sledovat i v demografických ukazatelích, kdy po dlouhé roky patří v evropském srovnání na jedné straně mezi státy s nejvyšší nadějí dožití a z dlouhodobého hlediska i mezi země s nadprůměrnou úrovní intenzity plodnosti. Nelze opomenout ani specifické postavení v rámci imigrační politiky. Dá se však předpokládat, že diferenciací jednotlivých demografických procesů napříč jednotlivými vnitřními regiony je značná, a proto i tamní populační vývoj může vykazovat nemalé odlišnosti. Právě tuto problematiku se rozhodl ve své bakalářské práci analyzovat Jakub Vojtěch Roule, který se zaměřuje na regiony NUTS 2 ve Švédsku a Norsku a porovnat vybrané ukazatele věkové struktury, plodnosti, úmrtnosti i migrace v posledních přibližně dvaceti letech.

Překládaná bakalářská práce je má standardní strukturu, je rozdělena do šesti hlavních kapitol, včetně *Úvodu* a *Závěru*. Úvodní část však kromě popisu administrativního členění příliš jiného nepřináší, zajímavé by zajisté bylo zjistit, proč si autor vybral tato území a zasazení studované problematiky širších souvislostí. Obecná východiska výzkumu jsou obsažena v kapitole 2, kde se Jakub Vojtěch Roule zaměřil především na popis změn v reprodukčním chování, který ve druhé polovině 20. století v demograficky vyspělých zemích, kam lze Švédsko i Norsko zahrnout, je často dáván do souvislosti s konceptem druhého demografického přechodu. Autor v této kapitole také představuje dostupnou literaturu, která se zabývá regionálními rozdíly jednotlivých demografických procesů ve studovaných zemích, stejně jako z části nastiňuje vliv pandemie covid-19 na tyto procesy. Na konci kapitoly pak stanovuje 4 hypotézy, které by rád v rámci své analytické části práce

potvrdil či vyvrátil. Bohužel, jednoznačné provázání s předešlými východisky a studii zde chybí.

Autor ve své práci vychází z relevantních datových zdrojů (Eurostat, statistické úřady Norska a Švédska, Human Mortality Database, Human Fertility Database, WHO Mortality Database aj.), viz kap. 3, které jsou možná až příliš široké a nabízí se otázka, zda nebylo možné některá data využít v rámci jiných databází (např. HMD, HFD vs. Eurostat apod.). Zároveň v této kapitole je zdůvodněno nezahrnutí závislého území Špicberky do analýzy či postup kolem harmonizace dat z důvod změny územního členění pro vybrané norské regiony. V metodické kapitole pak jsou představeny základní demografické a statistické ukazatele, které autor následně využívá v analytické části. Není však patrné, jaké ukazatele autor sám vypočetl, a které do analýzy převzal.

Analytická část je rozdělena do dvou kapitol – v kapitole 4 je sledován populační vývoj Švédska a Norska na národní úrovni od roku 1950, v kapitole 5 pak na úrovni NUTS 2 od roku 2000. Sledovány jsou všechny základní komponenty populačního vývoje – počet obyvatel, věková struktura, plodnost, úmrtnost a migrace. V rámci národní úrovně se jedná o klasickou popisnou analýzu s využitím vývojových grafů, u regionální diferenciaci jsou často k vizualizaci využívány také kartogramy, tabulky (které pro čtenáře mohou svou strukturou být hůře čitelné) či XY grafy, pomocí nichž se snaží sledovat určité vztahy. Variabilita ukazatelů je sledována pomocí směrodatných odchylek a variačních koeficientů na základě porovnání tří období, a to jak napříč všemi studovanými regiony, tak pak regiony pouze v rámci Norska či Švédska. Použité metody jsou sice v obecné rovině adekvátní, nicméně z výsledků často lze jen těžko odvozovat trendy homogenity či heterogenity vývoje demografických ukazatelů, pro jasnější závěry by bylo vhodné použít i jiné přístupy. Celkově tak analýza sice působí na jedné straně co do postihnutí jednotlivých komponentů populačního vývoje kompaktně a předložené výsledky se zdají být správné. Na straně druhé však v mnoha ohledech se zdá analytická část jako „nedotažená“ a často by si zasloužila podrobnější rozpracování, snahu o určité zobecnění získaných poznatků či vytvoření např. typologie regionů dle změn v populačním vývoji v posledních dvaceti letech. Hlavní závěry analýzy a bohužel pouze nepřímou verifikaci vstupních hypotéz pak autor shrnuje v poslední kapitole.

Předkládanou práci Jakuba Vojtěcha Rouleho lze hodnotit jako průměrnou práci zaměřenou na populační vývoj vybraných regionů. Autor aplikuje základní prvky demografické i statistické analýzy, pracuje s relevantními dostupnými daty a celkem dobře

popisuje a objasňuje základní výsledky, přičemž v práci nelze nalézt výrazná pochybení. Zároveň však práce nepřináší žádný nový aspekt k hodnocení regionálního populačního vývoje, mnohé zajímavé výsledky by si zasloužily detailnější pohled, jiný/další úhel zpracování, zvláště v návaznosti na stanovené hypotézy, které nejsou ve výsledku jednoznačně potvrzeny či vyvráceny. Provázání celé práce směrem od teoretických východisek přes stanovené hypotézy a výsledky analýzy po jasné závěry je spíše slabší.

Nicméně, stále je nutné brát v potaz, že se jedná o bakalářskou práci, a tudíž mnohé z výše uvedených připomínek lze spíše vnímat jako podněty pro další práce obdobného typu. Předkládaná práce jednoznačně splňuje požadavky na kvalifikační práce tohoto typu a proto

doporučuji přijmout bakalářskou práci Jakuba Vojtěcha Rouleho k obhajobě.

doc. RNDr. Luděk Šídlo, Ph.D.

Praha, 2024-05-20